

Cent anys del tren de Sant Feliu

Era el 30 de juny de 1892 quan, oficialment, es va inaugurar la línia del tren que havia d'enllaçar Sant Feliu amb Girona.

Amb aquella popular iniciativa, Sant Feliu reforçava de nou els seus seculars lligams amb Girona.

L'estació d'aquesta última ciutat —mai no realitzada segons els projectes inicials— a tocar la de França, la via per davant de les casernes, el pas a nivell —més tard polèmic— a la carretera de Barcelona, el xiulet del tren, famílies gironines que anaven a s'Agaró diumenges xafogosos d'estiu a buscar-hi la frescor de la marinada... Tot això definia també, d'alguna manera, el paisatge urbà i social de Girona.

Mossèn Josep Compta va saber poetitzar aquella nova, fèrria, connexió:

«Llavors tu amb Girona us
dàreu una abraçada;
en ton espai esplèndid va
néixer un nou estel;
xisclà del tren la màquina
volant tota esverada;
com àliga que porta sos
aligots al cel».

La vall d'Aro —constreta entre la Selva i el Baix Empordà—, una subcomarca, històricament abocada cap al Gironès, que comprèn Sant Feliu, Quart, Llambilles, Cassà i Llagostera, aconseguí de crear un clima humà especialment cordial i festiu a l'entorn d'un tren que mai no tenia pressa i encarava —i predisposava al diàleg— els seus usuaris. I així s'anà establint amb els pobles del trajecte una relació de veïnatge, de comarca.

Indubtablement era un tren popular, casolà. Era el nostre.

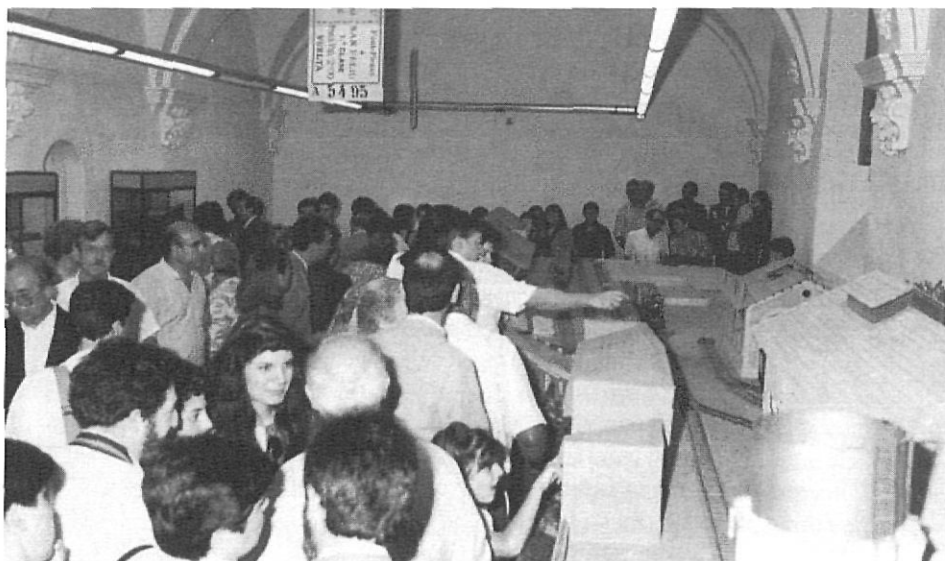
Malgrat la viabilitat tècnica i econòmica d'una possible rehabilitació, hom va decidir de suprimir la línia per manca de rendibilitat financera, —un únic criteri per mesurar un servei públic—, a diferència d'altres països d'Europa que bé varen saber readaptar-los, els seus trens petits, amb finalitats turístiques.

Consorci i comissió popular

A fi d'evocar l'efemèrides, objecte d'aquesta crònica, i de promoure una millor i més profitosa celebració dels cent anys que enguany s'acompleixen, totes les corporacions municipals de l'antiga línia del ferrocarril s'han retrobat per mancomunar uns esforços, sempre limitats, i per donar-ne més ressò i aconseguir més aprofundiment en la memòria de quelcom que pertany a la nostra història i al nostre patrimoni comarcal; sense oblidar-ne la utilitat pedagògica i l'animació popular que se'n deriven.

Per aquest motiu, s'ha constituït un ens jurídic —consorci— amb capacitat de demanar i rebre subvencions que fessin possible unes activitats que

Vuit vitrines
i trenta-set plafons
configuren l'exposició
commemorativa.

una sola administració local no podria de cap manera portar endavant.

La col·laboració de la Diputació de Girona serà substancial, com també la del Consorci de la Costa Brava. Els consells comarcals del Gironès i del Baix Empordà faran una aportació simbòlica, mentre que els Serveis Territorials del Departament de Cultura de la Generalitat encara no han donat, de moment, cap resposta a la petició d'ajuda que el Consorci els va fer.

Paral·lelament a la constitució d'aquest ens jurídic, potser desproporcionadament complex en relació amb els objectius pretesos, a Sant Feliu s'ha format també una comissió de persones afeccionades a tot allò que fa referència al nostre tren i, bàsicament, de membres de l'Associació Amics del Ferrocarril de les comarques gironines, que han intentat de recollir objectes, fotografies, documentació, etc., que fessin possible el muntatge d'una exposició itinerant, centre de la celebració del centenari.

L'exposició

El nucli de les activitats pensades per celebrar el centenari del tren el constitueix, sens dubte, l'exposició itinerant que evoca els setanta-set anys de la seva història. Totes les altres graviten al seu entorn.

Trenta-set plafons d'una mida més aviat gran, que combinen fotografies, documentació, objectes i textos, donen breu notícia de la seva història, segons el guió elaborat per tots els arxivers de la línia: l'aparició del mitjà, la inauguració, l'embarcament a FEVE, els treballadors, l'ús, els accidents, la crisi, l'estat actual.

El disseny ha anat a càrrec del guixolenc Marià Ferrer, mentre que el gironí Josep M. Oliveras és l'autor

de les reproduccions de les fotografies.

Vuit vitrines annexes als plafons mostren tota una sèrie d'objectes relacionats amb l'existència del ferrocarril i de la companyia: pedres litogràfiques dels títols d'accions, fanals, jaquetes, gorres, bieles, plaques de màquina, etc; i també documents originals i plànols.

Val a dir que la participació de la comissió esmentada i la col·laboració espontània de moltes persones de tots els pobles, més de seixanta particulars, ha permès d'aplegar un munt de fotografies i els objectes més curiosos.

Trajecte de l'exposició i publicacions

L'exposició del Consorci s'inaugurà a Sant Feliu el dia 27 de juny. Data que justament coincidia amb els cent anys del primer viatge del tren.

Més de vuit mil persones, durant tot el juliol, la pogueren veure al monestir guixolenc, on la comissió del tren hi féu la seva més valuosa aportació: una maqueta de grans dimensions de l'estació de Sant Feliu (magatzems, oficines, màquines reproduïdes fidelment a escala), i una vitrina amb peces fetes artesanalment, algunes desmuntades, que reproduïen màquines i vagons del ferrocarril desaparegut.

Era l'exposició del Consorci

Donat el seu caràcter itinerant, ha començat el seu camí a Santa Cristina, per anar després successivament a Quart, Llambilles, Cassà de la Selva, Castell-Platja d'Aro (24 octubre-15 novembre), Llagostera (21 novembre-13 desembre), Girona (19 desembre-10 gener) i, finalment, a Sant Feliu (15 gener-febrer).

Arran de l'exposició s'ha publicat un catàleg que conté més de 200 fotografies, un pòster, un retallable de la màquina de tren i un calendari.

Conclusió

Quan escrivim aquestes ratlles, l'exposició itinerant i els actes que l'acompanyen encara no han arribat a la seva fi com per poder-ne fer una, obligada, avaluació global, i conèixer així si els objectius que ens havíem marcat inicialment s'han fet realitat.

Tanmateix, tot fa preveure que amb el conjunt d'activitats que s'estan portant a terme, amb motiu del centenari del tren de Sant Feliu, s'està aconseguint allò que ens havíem proposat: donar a conèixer quelcom de la nostra història més recent i, en evocar-la, lamentar la pèrdua d'un tren que, rehabilitat, podia haver estat una excel·lent via de comunicació entre la muntanya i la Costa Brava i un element més d'atracció turística; fer aflorar documentació, objectes i fotografies que enriqueixen el patrimoni col·lectiu; oferir als pobles de l'antiga línia un motiu d'animació popular i presentar un recurs didàctic.

ÀNGEL JIMÉNEZ